

STUDIU PRIVIND FENOMENUL ENDOCARSTIC — PEȘTERA CU LAPTE DIN BAZINUL HIDROGRAFIC RUDĂREASA, MUNȚII LATORIȚA

Date generale. Cavitățile prezentate în această lucrare, (Peștera cu lapte), a fost luată în studiu în perioada 1977—1979. Cartarea golului subteran s-a făcut cu teodolitul, busola, ruleta, eclimetrul și baroaltimetrul. În cercetarea peșterii am fost ajutat de un grup de speologi din cadrul cercului speologic „Nyphargus” din Rm. Vlcea (Nicolae Năulea, Vasile Stroe, Dorina Mircea, Mihaela Olaru și Mircea Polizu).

Date istorice. Fenomenul carstic, din zona calcaroasă a munților Tîrnovu-Latorița, a fost studiat de prof. univ. dr. Silvia Iancu, de la Universitatea București, dar fenomenele exo și endocarstice din interfluviul Latorița-Rudăreasa, pînă la prezenta lucrare, nu au fost studiate. Materialul arheologic descoperit și plasat de noi în cultura Coțofeni, demonstrează că oamenii eneoliticului au folosit-o ca adăpost, ca locuință.

Situația geografică. Peștera cu lapte se află în zona carstică dezvoltată pe calcarele mezozoice (Jurasicul superior — Malm) din interfluviul Latorița-Rudăreasa, Munții Latorița, versantul nordic, spre Valea Rudăreasa. Golul subteran luat în studiu are o singură deschidere situată la altitudinea absolută de 850 m și altitudinea relativă de 50 m (față de talvegul Văii Rudăreasa). Peștera este situată aproximativ la 5 km în amonte de satul Ciunget (comuna Malaia, județul Vlcea), pe versantul drept al pîrului Rudăreasa, afluent de gradul II al Oltului. Cavitățile a fost înregistrată la Institutul speologic „Emil Racoviță” din București, sub numărul de catalog de 2031/1, cu numărul de înregistrare 779 din 14 septembrie 1979 și în geo-codul internațional MVQQ/GR 23. Peștera cu lapte poate fi atinsă urmînd traseul: Ciunget (com. Malaia) — V. Rudăreasa pînă la intrarea în zona de chei (aproximativ 5 km).

Mineralogie-geologie. Litologic, formațiunile calcaroase în care este situată Peștera cu lapte sînt cutate în structuri mezozoice, momen-

tul principal tectono-genetic fiind plasat în cretacic. Avînd în vedere evoluția, funcția hidrologică, morfologia și conținutul speologic, Peștera cu lapte se încadrează în zona carstică specifică creștelor de calcar înălțate. Structural, depozitele mezozoice din interfluviul Latorița—Rudăreasa, sînt încadrate în calcarele flancurilor de cute.

Geneza. Procesul de carstificare în zona interfluviului Latorița—Rudăreasa, în speță pentru Peștera cu lapte, s-a declanșat în pliocen. Mișcărilor orogenetice și tectonice desfășurate în zonă au determinat crearea diaclazelor care au stimulat dezvoltarea galeriilor ce urmăresc direcția lor și a fețelor de strat. Ridicarea ulteioară a Carpaților a făcut ca apele pîrîului Rudăreasa să părăsească golul subteran, care a devenit fosil.

Topografia. Peștera cu lapte se dezvoltă pe o lungime de 22 m. între cotele extreme de 850 m și 853 m, avînd o denivelare de 3 m. Cavitățile se încadrează în tipul peșterilor mixte, avînd un prim segment descendent, apoi orizontal iar cea mai mare parte a sa fiind ascendentă (20°). Privită în plan, Peștera cu lapte are o rețea unică: în profil, acest gol subteran se dezvoltă pe un singur nivel. Cavitățile se termină într-o zonă „colmatată” de scurgeri parietale, devenind, astfel, impenetrabilă.

Descrierea și morfologia. Cavitățile se dezvoltă de-a lungul unei fețe de strat subverticală care este evidentă atît la zi, cît și în peșteră. Intrarea în Peștera cu lapte se face printr-o deschidere de 2,25 m lățime și 3,00 m înălțime, orientată spre SSE. Cavitățile are o singură galerie, lungă de 22 m, dezvoltată pe direcția SSE-NNV, pe o față de strat. Pe primii 5 m, de la intrare, galeria este descendentă sub un unghi de 20° , pe următorii 3 m podeaua este orizontală, ca pe ultimii 14 m să urce sub același unghi de 20° . La 18 m de la intrare galeria prezintă o denivelare de 0,75 m. La 10 m de la intrare tavanul peșterii coboară pînă la un metru de podea (fiind cea mai mică înălțime înțîlnită în peșteră). Morfologic, Peștera cu lapte prezintă forme de sculptare corozivă cu aspecte negative: anastomozele (labirintul dezvoltat pe o față de strat), cupole (marmite inverse), hieroglife de corozie și cu aspecte pozitive: seotele de tavan. Dintre formele de acumulare rezultate din procesele cu tendință de colmatare amintim pe cele clasto-alohtone: argile nisipoase — prezente în partea finală a peșterii — și endohtone (provenite din cavități); blocurile și fragmentele de calcar înțîlnite la intrarea și respectiv, de-a lungul galeriei. Formele de precipitare chimică, adică concrețiunile, sînt slab reprezentate prin cîteva stalactite și scurgeri parietale în formare. În cîteva puncte este vizibilă și argila provenită din decalcifierea calcarului, care a dat naștere „pieilor de leopard”. În partea finală a peșterii se înțînesc și cîteva bazine.

Speohidrologia și speoclimatologia. Sub raport hidrologic putem afirma că acest gol subteran este fosil. Cavitățile prezintă numai ape provenite din infiltrații, prin picurări. Din punct de vedere speoclimatic, Peștera cu lapte se încadrează în tipul termic normal. În „sacul de aer” al Peșterii cu lapte circulația aerului se desfășoară diferit,

după sezon și în raport cu gradul de ascendență al planșeului și de mărimea deschiderii „sacului”. În timpul verii, aerul rece pătrunde în cavitate, se răcește în contact cu aerul și pereții acesteia; răcirea sa îl obligă să coboare, iar în lungul planșeului revine la exterior. Deoarece cavitatea este ascendentă, în Peștera cu lapte se realizează un circuit de convecție mergînd pînă la fund și care nu provoacă decît un aer rece ușor simțit la gura cavității. Totul se inversează în timpul iernii: aerul din exterior se reîncălzește în cavitate, are loc un mic circuit (22 m) cu menținerea unei largi „pungi de aer”. În sfîrșit, primăvara și toamna are loc o inversiune în sensul curenților de aer în fiecare zi; „sacul de aer” din Peștera cu lapte funcționează refugiant la nivelul solului, în timpul orelor calde și însorite, în timp ce aspiră la nivelul solului în timpul orelor reci de noapte. Dimensiunea redusă a Peșterii cu lapte face ca schimbul de aer dintre interiorul și exteriorul cavității să dea impresia de „repaus” și de aici o stare hidro-metrică foarte ridicată și apropiată de 100% (dar fără să se înregistreze niciodată), adică are saturație și posibilitate de condensare a vaporilor de apă.

Discuții și propuneri. Avînd în vedere importanța istorică și speleoclimatică a peșterii, se impune închiderea și declararea ei ca rezervație speleologică. Propunem ca în următoarea etapă să se facă un studiu aprofundat din punct de vedere istoric (arheologic).

Bibliografie selectivă

1. BLEAHU MARCIAN și colab. — „Peșteri din România”, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1976.
2. BLEAHU MARCIAN — „Morfologia carstică”, Ed. științifică, București, 1974.
3. BLEAHU MARCIAN — „Omul și peștera”, Ed. Sport-turism, București, 1978.
4. COTEȚ PETRE — „Geomorfologia României”, Ed. tehnică, București, 1973.
5. Oncescu N. — „Geologia României”, Ed. tehnică, București, 1965.
6. POSEA GRIGORE și colab. — „Relieful României”, Ed. științifică, București, 1974.
7. POSEA GRIGORE și colab. — „Geomorfologia generală”, Ed. didactică și pedagogică, București, 1970.

GHIȚA D. PROCOPIE

Peștera cu lapte

